

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІЮК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА , Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА , Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ , Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА , Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ , Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА , Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА , Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА , Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА , Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ , Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА , Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА , Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА , Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР , Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА , Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА , Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО , Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ , Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА , Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА , У світі музичних інструментів.....	163

ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА , Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНЮК СНІЖАНА , Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

3. Пронь Л. М. Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону: сутність та характеристика. *Тернопіль: Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 2022. С. 143.

4. Сидоренко С. С. Інвестування в регіональний розвиток: сучасні підходи. Харків: Бізнес-Інформ, 2021.

5. Електронний ресурс – Режим доступу: www.vmr.gov.ua

6. Електронний ресурс – Режим доступу: vin.gov.ua

7. Електронний ресурс – Режим доступу: www.vin.gov.ua

8. Електронний ресурс – Режим доступу: www.easterneurope-ebm.in.ua

9. Електронний ресурс – Режим доступу: 2021.vmr.gov.ua.

*Стаття надійшла до редакції
21 листопада 2024 р.*

ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

УДК 33.054.22-042.3(744)

КОРНІЮК СНІЖАНА,

Постановка проблеми. Найголовнішим показником успішності підприємства є його прибутковість і дохідність. Саме вони є метою існування підприємства, проте через ряд чинників сучасних реалій української економіки (затяжна пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19 та повномасштабна російська агресія) спостерігається зниження рівня доходів та навіть збитковості підприємств. Тому управління підприємством потребує пошуку шляхів збільшення прибутку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прибутковості підприємства приділяється значна увага з боку науковців. Зокрема, дану тему досліджували такі автори: І.Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк, Т.В. Романова, Є.О. Даровський, О.В. Мелень, Ю.Ю. Холондач, К.О. Чигріна, Н.Б. Ярошевич. [2].

ЮНІСЕФ спільно з Міністерство розвитку економіки, торгівлі та

сільського господарства України підготували консенсус-прогноз з метою висвітлення консенсусного бачення майбутніх тенденцій та об'єктивної оцінки ризиків та викликів, які постали як перед світовою економікою, так і перед економікою України внаслідок світової рецесії та введення в Україні обмежувальних заходів під час боротьби з пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – COVID-19) [9].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) також оприлюднив свої результати дослідження діяльності малих та середніх українських підприємств, що функціонують впродовж року повномасштабної російської агресії. [3].

Щоб продовжити своє існування в сучасних реаліях відсутності можливості довгострокового планування та миттєвого реагування на виклики в умовах війни, український бізнес

вимушений шукати нові підходи до побудови стратегій розвитку та збільшення прибутку, управління підприємством, організації виробництва, пошуку сировини та збуту готової продукції тощо.

Метою статті є дослідження теоретичних основ та практичного позитивного досвіду підвищення рівня прибутковості українських підприємств за сучасних умов господарювання.

Виклад основного матеріалу. Абсолютним вимірником прибутковості підприємства є прибуток, його наявність свідчить про ефективність діяльності, але лише за значенням прибутку неможливо визначити її рівень. Для цього потрібно співставити показник прибутку з показником витрат ресурсів і за відносним значенням визначити рівень прибутковості підприємства [10, с. 84].

Загальний прибуток підприємства становить собою кінцевий результат діяльності підприємства. У його складі враховується прибуток від усіх видів діяльності підприємства: прибуток від реалізації товарної продукції, робіт, послуг – валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток від звичайної діяльності, прибуток від надзвичайної діяльності. Крім того, розраховують чистий прибуток (прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства). Основним складником загального прибутку є прибуток від реалізації товарної продукції. Він становить понад 95% загального прибутку [5].

Рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень

віддачі активів і ступінь використання капіталу в процесі виробництва. Саме рентабельність характеризує ступінь дохідності, вигідності, прибутковості. Рентабельність як показник дає уявлення про достатність прибутку порівняно з іншими окремими величинами, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства [5, с. 191].

Показників рентабельності існує багато, але завжди в чисельнику буде прибуток, а в знаменнику – витрати, які були здійснені для отримання даного прибутку. Який саме прибуток і які саме витрати будуть прийматися для розрахунку, залежить від того, рентабельність чого необхідно визначити: рентабельність продукції, рентабельність виробництва, рентабельність операційної діяльності, рентабельність інвестиційної діяльності, рентабельність підприємства, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу тощо [10].

Важливим фактором прогнозування рентабельності та прибутковості підприємства є врахування ризиків. В умовах ринкової економіки ризик є ключовим елементом підприємництва. В умовах політичної й економічної нестабільності ступінь ризику значно зростає, у сучасних умовах розвитку економіки України проблема посилення ризиків дуже актуальна.

Поняття ризикової ситуації можна визначити як поєднання, сукупність різних обставин і умов, що створюють певну обстановку для того чи іншого виду діяльності. Слід зазначити, що ризикова ситуація якісно відрізняється від ситуації невизначеності. Ситуація

невизначеності характеризується тим, що ймовірність досягнення результатів подій чи рішень стосовно цих подій у принципі не має одностайної альтернативи. [7, с. 9].

Створення ризикової ситуації обумовлено наступними чинниками: – непередбачені зміни у внутрішніх і зовнішніх умовах діяльності; – наявність альтернативних рішень; – імовірність виникнення збитків; – імовірність одержання додаткового прибутку. Для того щоб зняти ризикову ситуацію, суб'єкт робить вибір і прагне реалізувати його. Цей процес знаходить своє вираження в понятті «ризик», що існує як на стадії вибору рішення (плану дій), так і на стадії його реалізації. І в тому і в іншому випадку ризик представляється моделлю зняття суб'єктом невизначеності, способом практичного вирішення протиріччя при неясному (альтернативному) розвитку протилежних тенденцій при конкретних обставинах [7, с. 10].

У 2020 році одним з головних чинників впливу на економічні процеси виявився фактор розповсюдження пандемії COVID-19. У відповідь на пандемію COVID-19 відбулись суттєві зміни у життєдіяльності багатьох держав світу, у тому числі і в Україні. Такі безпрецедентні кроки спричинили уповільнення економічного розвитку у країнах світу, у т.ч. ЄС та України [9, с. 6].

За даними опитувань, багато працівників каже, що робота з дому дала їм краще відчуття балансу між роботою і приватним життям, менше стресу під час праці і більше часу з родиною.

Це також економить працівникам час і гроші, що витрачалися на дорогу на роботу й додому.

Опитування 4700 представників розумової праці у всьому світі, яке здійснила ІТ-компанія Slack, виявило, що більшість уже ніколи не хоче повертатися до роботи тільки в офісі.

Це наводить на думку, що гібридна модель стане більш звичною для багатьох компаній у майбутньому – принаймні в розвиненому світі [8].

GET-Україна у своєму аналітичному дослідженні 2020 року виділила такі фактори, від яких залежить швидкість економічного відновлення:

- тривалості та глибини внутрішніх карантинних заходів, – зовнішнього середовища,

- підтримки за допомогою фіскальної та монетарної політики, – можливих майбутніх змін в поведінці споживачів та інвесторів [4].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) оприлюднив результати дослідження, яке показує, що майже через рік після російського вторгнення більшості опитаних українських малих і середніх підприємств (МСП) вдалося стабілізувати свою діяльність, що свідчить про їхню стійкість в умовах нищівного впливу війни на економіку.

Згідно з результатами дослідження 57% із 166 опитаних МСП продовжують працювати так само, як і до війни, ще 6% призупинили свою діяльність, тоді як 37% працюють, але скоротили обсяги діяльності.

Разом з цим, для деяких МСП спричинена війною криза у бізнес-секторі відкрила можливості для зростання.

Підприємства, які адаптують свої бізнес-моделі, шукають нові ринки і пропонують креативні та унікальні рішення, почувають себе більш упевнено, ніж інші.

За результатами дослідження, перша п'ятірка проблем, з якими стикнулися МСП, включає у себе: зниження попиту/втрати традиційних ринків збуту (77%), збільшення витрат (70%), зниження продуктивності праці (68%), неможливість прогнозування та побудови довгострокових стратегій через невизначеність (68%), відсутність можливості підвищення оплати персоналу (55%). Для промислових підприємств у основну п'ятірку проблем входить: порушення ланцюжків постачання (67%), тоді як загалом серед МСП цей показник складає 52%.

Розв'язана росією війна в Україні найбільше вплинула на МСП, які знаходилися поблизу зони бойових дій на сході, півночі та півдні країни. Підприємства були змушені релокуватися у більш безпечні західні регіони України для того, щоб зберегти працівників та обладнання і перезапустити свою діяльність [3].

Досліджуючи адаптацію до нових реалій, інформаційна агенція УНІАН поспілкувалася з деякими представниками бізнесу, які поділилися своїм досвідом переживання труднощів сьогодення та адаптації до важких воєнних реалій.

У компанії IDS Ukraine (виробник безалкогольних напоїв) розповіли, що з початку війни компанія отримала широкий спектр проблем – тимчасова втрата виробництва через окупацію

Херсонської області, логістичні проблеми, паливна криза, втрата значної частини цільової аудиторії, яка виїхала за кордон, зміна форматів споживання.

Генеральний директор медичної лабораторії «Ескулаб» Сергій Дядюшко розповів УНІАН, що у компанії були проблеми з логістикою, адже реагенти для аналізів є європейськими. Вантажі довго стояли в чергах на кордоні, тому ланцюжки постачання були оптимізовані і зараз вантажі отримуються майже так само швидко як до війни.

Генеральний директор видавництва «Ранок» Віктор Круглов розповів про стан книжкового ринку під час війни. Слід згадати, що напередодні вторгнення частина українців активно купляла книжки в книгарнях, отримавши від держави тисячу гривень за вакцинацію від коронавірусу в рамках програми «єПідтримка». Але війна, безумовно, вплинула і на видавничий бізнес.

Круглов зазначив, що попит на українську книжку за кордоном підвищився через величезну кількість біженців з України. У багатьох бібліотеках та книгарнях Польщі, Німеччини з'явилися полицки з українськими виданнями, але книжок недостатньо. Більшість книжок постачалися українськими видавництвами безкоштовно у перші місяці війни.

Згідно з дослідженням Європейської Бізнес Асоціації, на оцінки підприємців щодо перспектив своєї діяльності найбільший негативний вплив мають такі фактори, як активні бойові дії та близькість до фронту, руйнування, обстріли, перебої з електропостачанням

та зв'язком, недоступність кредитних коштів, падіння споживчого попиту та зменшення платоспроможності населення, ускладнення логістики, інфляція, податковий тиск.

Та попри війну, 3 з 4 представників малого та середнього бізнесу (МСБ) планують розширення діяльності у 2023 році [6].

Про 6 факторів, які впливають на ваш прибуток під час війни розповідає Віталій Верещагін, генеральний директор Saparol Ukraine і викладач курсу «Фінансовий менеджер». І пояснює, як обернути їх собі на користь.

1. Внутрішня міграція. Дослідіть, як змінюються місця перебування ваших клієнтів

2. Зміни в купівельній спроможності. Врахуйте, що преміумсегмент триматиметься, але середній поступово сходитиме в економ.

Курс гривні зараз кращий, ніж пів року або рік тому. Це відбувається завдяки двом факторам:

- Внутрішня розважлива політика НБУ як регулятора. За півтора року повномасштабної війни у нас не луснув жоден банк. Саме завдяки цьому наша макроекономічна ситуація залишається стабільною.

- Потужна зовнішня підтримка. Завдяки донорським коштам партнерів наш золотовалютний резерв не лише не вичерпується, але й зростає. Це відбувається не нашими зусиллями, але все одно стабілізує макроекономічну ситуацію.

Тож ви маєте завчасно спланувати сценарій, в якому змінює підхід, щоб

доотримати прибуток або зменшити втрати.

3. Конкуренти влаштовують «американські гірки»? Зберігайте спокій.

Замість різких рухів я раджу враховувати можливість демпінгу ще під час фінансового планування. У вас має бути сценарій дій на випадок, якщо маржу втримати не вдається.

4. Неактуальна бізнес-модель. Відмовитися від того, що не працює, — це ваша відповідальність перед бізнесом.

Якщо ви за цифрами зможете побачити обсяги зусиль, то зрозумієте, що саме не дозволяє вам злетіти.

5. Втома команд. Ми не можемо зменшити цілі, але можемо подбати про ментальний стан.

Виснажені команди й керівники — не можуть вести бізнес уперед. Тому потрібно навчитися стежити за ментальним станом працівників і коректно реагувати на нього.

6. Урядові та донорські програми — це можливість для вашого бізнесу, вивчайте їхні умови та долучайтеся [1].

Отже, прибуток відіграє вирішальну роль в підприємницькій діяльності і є одним з головних показників діяльності підприємства. Він характеризує можливість інноваційного розвитку, реконструкції та модернізації його виробництва. Для того, щоб підприємства України в сучасних ринкових умовах працювали стабільно та отримували прибуток, крім класичних економічних факторів важливо враховувати існування діючих ризиків та бути гнучким до змін, що вимагають нинішні умови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. 6 факторів, що впливають на ваш прибуток під час війни: веб-сайт. <https://laba.ua/blog/3733-6-faktoriv-yaki-vplyvayut-na-vash-prybutok-pid-chas-viyny> (дата звернення: 27.10.2023)
2. Гаватюк Л.С., Перегінняк Н.М. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. Економіка і суспільство. №9, 2017, С.363-366
3. Долматова А. ЄБРР, США і Швеція оцінили вплив війни на МСП в Україні. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine-sme-research-results> (дата звернення: 27.10.2023)
4. Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну/ Заха Д. та інші. Берлін/Київ, 2020 р. 21 с.
5. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. Економіка та суспільство. 2016. Вип. 3. С. 189–192. URL: <http://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 27.10.2023)
6. Жирій К. Час для роботи: як відновлювався та адаптувався український бізнес за рік війни. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/chas-dlya-roboti-yak-vidnovlyuvavsya-ta-adaptuvavsya-ukrajinskiy-biznes-za-rik-viyni-12154170.html> (дата звернення: 27.10.2023)
7. Кармінська-Белоброва М.В. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків: «Слово», 2014. 169 с.
8. Пандемія має й свої позитиви. Чи збережуться вони? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pandemija-koronavirus-pozytyvy/31004564.html> (дата звернення: 27.10.2023)

*Стаття надійшла до редакції
08 листопада 2024 р.*